

POSTANOWIENIE

24 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Łochowski

na posiedzeniu niejawnym 24 sierpnia 2023 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku A. R.

z udziałem B. S., A. R.1., A.R.2. syna A., I. R., M. B., M. R., P. R., E. L., M.R.1.,
R.C., P. spółki akcyjnej w W. oraz Skarbu Państwa - Prezydenta miasta Krakowa i
Prokuratora Rejonowego Kraków-Nowa Huta w Krakowie

o stwierdzenie zasiedzenia,

na skutek skargi kasacyjnej A. R.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie

z 8 września 2022 r., II Ca 138/22,

**1. odrzuca skargę kasacyjną w części dotyczącej punktu
trzeciego zaskarżonego postanowienia;**

**2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w
pozostalej części;**

**3. nie obciąża wnioskodawcy kosztami postępowania
kasacyjnego;**

**4. przyznaje adwokatowi T. P. od Skarbu Państwa - Sądu
Okręgowego w Krakowie 1350 złotych, w tym podatek VAT,
kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy
z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

UZASADNIENIE

Wnioskodawca A. R. wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie z 8 września 2022 r., zaskarżając to postanowienie w całości, wnosząc o jego uchylenie w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że skarga kasacyjna jest uzasadniona z uwagi na sprzeczność postanowienia z przepisami prawa dotyczącymi rozkładu ciężaru dowodowego (art. 6 k.c.) w kontekście domniemań ustawowych wynikających z art. 7, art. 336 w zw. z art. 339 k.c., art. 340 i 341 k.c., które co prawda należą do domniemań wzruszalnych, stosownie do dyspozycji art. 234 k.p.c., jednakże w sprawie brak jest jakiegokolwiek dowodu przeciwnego pozwalającego na ich obalenie.

W odpowiedzi na skargę uczestnik postępowania Skarb Państwa – Prezydent miasta Krakowa wnosił o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, względnie o oddalenie skargi kasacyjnej oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 519¹ § 1 k.p.c. od wydanego przez sąd drugiej instancji postanowienia co do istoty sprawy oraz od postanowienia w przedmiocie odrzucenia wniosku i umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie – w sprawach z zakresu prawa osobowego, rzeczowego i spadkowego – przysługuje skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego, chyba że przepis szczególnie stanowi inaczej. Nie ulega zatem wątpliwości, że nie podlega zaskarżeniu skargą kasacyjną postanowienie przyznające wynagrodzenie pełnomocnikowi z urzędu. Stąd też skarga kasacyjna w tym zakresie jest niedopuszczalna i podlega odrzuceniu (art. 398⁶ § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (zob.

postanowienia SN z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, i z 17 października 2001 r., I PKN 157/01). Skarżący powinien wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, widoczną *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (postanowienie SN z 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09). Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (postanowienie SN z 7 maja 2010 r., V CSK 459/09).

Skarżący nie wykazał, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Po pierwsze, nie może być skuteczny zabieg, którym posłużył się wnioskodawca, powołując się w ramach uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na naruszenie przepisów wskazanych w ramach podstaw kasacyjnych. Są to przecież dwa odrębne elementy konstrukcyjne skargi kasacyjnej. Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia SN: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08).

Po drugie, zasadnicza część argumentacji we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zmierza do zakwestionowania dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny dowodów oraz poczynionych na tej podstawie ustaleń faktycznych (k. 4-5 skargi kasacyjnej). Zawarty zaś w art. 398³ § 3 k.p.c. zakaz oparcia skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów oraz związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) oznacza niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość wyroku sądu drugiej instancji, polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów, również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienie SN z 15 października 2020 r., IV CSK 136/20).

Po trzecie, w orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że samoistnym posiadaczem nieruchomości w rozumieniu art. 172 k.c. jest ten, który

nią włada jak właściciel (art. 336 k.c.), zatem wykonuje uprawnienia składające się na treść prawa własności (art. 140 k.c.); korzysta z nieruchomości z wyłączeniem innych osób, pobiera pożytki i dochody, a także uważa się za uprawnionego do rozporządzenia nią. Ustalenie faktu posiadania rzeczy i jego charakteru odbywa się na podstawie manifestowanych przez posiadacza i widocznych na zewnątrz przejawów władania rzeczą i zawsze musi odnosić się do okoliczności konkretnego przypadku. Do zasiedzenia może prowadzić jedynie posiadanie jawne, widoczne dla otoczenia (zob. np. postanowienia SN z: 4 grudnia 2015 r., I CSK 988/14; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 728/17; z 24 października 2018 r., II CSK 638/17). Ustalenie charakteru posiadania (czy jest ono samoistne czy zależne) odbywa się zawsze w okolicznościach konkretnego przypadku. Jako przejawy samoistnego posiadania nieruchomości wymienia się np. ogrodzenie działki gruntu, jej zabudowanie lub zagospodarowanie w inny sposób, dbanie o jej utrzymanie w stanie niepogorszonym, czynienie innego rodzaju nakładów, pobieranie pożytków, czy uiszczanie należnych od nieruchomości danin publicznych (zob. postanowienie SN z 12 lutego 2014 r., IV CSK 271/13).

Charakter wiary posiadacza, czyli świadomość braku tytułu prawnego do wykonywanego przez kogoś posiadania bada się natomiast tylko w przypadku, gdy osoba posiadająca sporną nieruchomość jest posiadaczem samoistnym, gdyż tylko taki rodzaj posiadania może stanowić przesłankę nabycia przez zasiedzenie (art. 172 § 1 k.c.) (postanowienie SN z 15 maja 2020 r., IV CSK 615/19). Domniemanie dobrej wiary posiadacza wzruszyć może dowód, że posiadacz w chwili rozpoczęcia posiadania wiedział lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o tym, że narusza swym zachowaniem prawo innej osoby. Domniemanie prawne jest środkiem, za pomocą którego ustawa zmienia zasadę rozkładu ciężaru dowodu, przerzucając jego ciężar ze strony twierdzącej na stronę przeczącą. Jego obalenie nastąpi tylko w przypadku udowodnienia przeciwności, tj. istnienia złej wiary.

W sprawie o zasiedzenie rozstrzygającym momentem dla oceny dobrej albo złej wiary samoistnego posiadacza nieruchomości jest chwila uzyskania posiadania nieruchomości. Późniejsze zmiany świadomości posiadacza pozostają bez wpływu na tę ocenę i w konsekwencji na długość okresu posiadania potrzebnego dla

nabycia własności przez zasiedzenie, co potwierdza wykładnia gramatyczna art. 172 § 1 k.c., w którym ustawa kładzie akcent na chwilę uzyskania posiadania, a pośrednio także brzmienie art. 176 § 1 k.c. (zob. np. postanowienia SN z: 2 lipca 2015 r., V CSK 625/14, i z 17 lipca 2020 r., III CSK 9/18).

Z ustaleń poczynionych przez Sądy *meriti* wynika, że podczas nabywania nieruchomości w 1997 r. wnioskodawca, działający jako pełnomocnik swojego ojca miał świadomość, że granice działki nr [...] nie są uregulowane. Podczas kupowania działki stronom nie zostały okazane granice nieruchomości, nie została dołączona mapa. Jak natomiast wyżej wskazano Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Niezależnie zatem od oceny trafności rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji w zakresie tego, czy wnioskodawca jest posiadaczem samoistnym, uzasadnione było przyjęcie, że nie upłynął okres konieczny do stwierdzenia zasiedzenia w złej wierze.

Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w części, w jakiej nie podlegała ona odrzuceniu oraz stosownie do art. 102 k.p.c., mając na względzie sytuację finansową skarżącego, nie obciążył go kosztami postępowania kasacyjnego.

Ponadto Sąd Najwyższy na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 11 pkt 1 w zw. z § 8 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, a także § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 5 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie – mając na uwadze wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 23 kwietnia 2020 r., SK 66/19; z 20 grudnia 2022 r., SK 78/21, i z 20 kwietnia 2023 r., SK 53/22 – przyznał adwokatowi T. P.

1350 zł, w tym podatek VAT, kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

[ł.n]

(D.Z.)